

תהליך על מדפי הספרים בחנויות זו הרגשה נהדרת ששווה את הכל".

כיצד נבחר חומר הגלם שיהפוך לספר?
 "כשמגיע חומר כתוב להוצאה, נבדקים איכות הכתיבה, נושא הספר, סגנונו הכללי, מידת נחיצותו בשוק הספרים וכו'. אפתיע אותך אולי אם אומר שלפעמים אני בוחרת להוציא לאור כתב יד שהגיע אלי במצבו הגולמי כתוב בשגיאות כתיב ובניסוחים לקויים, בעוד בפעמים אחרות אני עשויה לדחות כתב יד שעבר עריכה מקצועית והוא כתוב בשפה רהוטה ואין בו ולו שגיאה אחת".

איך זה יתכן?

"ניסוחים ושגיאות כתיב ניתנים לתיקון על ידי עורך לשוני. לעומת זאת, נושא טוב ועלילה מוצלחת הם המפתח להצלחה גם אם הספר נכתב בשפה הדורשת עריכה יסודית. ספר שעלילתו או נושאו משעממים או שאין לו שוק ודרישה, לא יועיל לו שנכתב בצורה רהוטה".

איך ספר נולד?

"ספר עובר שלבים רבים בדרכו אל מדף הספרים. ראשית, עריכה ספרותית - טיפול בתכני הספר מבחינה ספרותית על מנת לקבל יצירה איכותית, אמינה וראויה. שנית עריכה לשונית והגהות - טיפול בטקסטים מבחינה לשונית על מנת שהניסוחים והתחביר יהיו תקינים, בדיקת הפיסוק והכתיב לפי כללי האקדמיה ללשון העברית או לפי דרישות אחרות שעליהם ההוצאה לאור מחליטה, והעיקר שהכתיבה תהיה נכונה, תקינה, אחידה וקולחת מבחינה לשונית. שלב שלישי, עיצוב הספר - הן עיצוב העטיפה והן עימוד ועיצוב דפי הפנים של הספר. אם זה ספר ילדים נכנס מאייר לתמונה, ואם זה ספר בישול או טיולים נעזרים בצלם מקצועי. לכל ספר דרישות גרפיות שונות בהתאם לז'אנר שלו, לרוח וליעד. שלב רביעי, הגהה אחרונה לוודא שהכול תקין ומאושר. שלב חמישי, בחירת הנייר וסוג הכריכה. שלב שישי, הדפסת העתק שמשמחה פיילוט אחרון לאישור. שלב שביעי, לאחר אישור כל השלבים מקרינים לוחות דפוס והספר נכנס לתהליך ההדפסה בבית הדפוס ולאחר מכן עובר לכריכה לקיפול, לחיתוך, להדבקה ולעיטוף. בשעה טובה הספר נולד.

צילומים: פרטי

סיפור חייה

ספרים חדשים לא מפסיקים לרגש את אורלי לוי, עורכת ספרים ובעלת הוצאת אוריון. לרגל שבוע הספר היא מספרת איך ספר נולד, איך דוחים ספר לא מוצלח ומחלקת טיפים לכתיבת ספר

"למרות שנות עבודתי הרבות בתחום הפקת ספרים אני עדיין נרגשת כל פעם מחדש עם כל ספר חדש שיוצא לאור". כך אומרת אורלי לוי, 46, עורכת ספרים ובעלת הוצאת הספרים אוריון. "מאחורי כל ספר יש סיפור מיוחד ומעניין ודרך ארוכה שעבר עד שהגיע למדף הספרים". לוי היא בעלת תואר ראשון בספרות עברית, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה, בוגרת האוניברסיטה העברית בירושלים ולימודי המשך בעריכה. היא גרושה מזה שנתיים, מתגוררת בחולון ומגדלת שלושה ילדים (נועם 14.5, שיר 12, נתנאל 10.5).

איך הגעת לעסוק בתחום הזה?

"מגיל צעיר מאוד כתבת. החלום שלי היה לעסוק בתחום הקרוב לספרים, ואם יתמזל מזלי, גם להיות סופרת. סיימתי לימודי ספרות עברית באוניברסיטה והמשכתי ללימודי עריכה. לאחר מכן עבדתי כעורכת ספרים בהוצאות לאור שונות ובמערכות עיתונים, עד שהחלטתי לפתוח עסק עצמאי לשירותי עריכה. מכאן

העניין התגלגל, ועם הזמן העסק עשה הסבה משירותי עריכה להוצאה לאור ממש. הוצאת אוריון פועלת משנת 1999. הקמתי אותה בעצמי וביוזמתי, ללא כל שותפים ויועצים. למדתי את המקצוע מתוך העבודה עצמה וצברתי ניסיון רב ומיומנויות מקצועיות".

"עבודה מרתקת"

במסגרת תפקידה, מנהלת לוי את ההוצאה ואחראית על סינון כתבי היד הרבים שמגיעים ועל הפקת הספרים ושיווקם. לצדה עובדים לקטורים מנוסים שתפקידם לקרוא את כתבי היד והם שממליצים לה אילו מהם כדאי להוציא לאור ואילו אינם ראויים. לוי נפגשת עם כותבים חדשים ומסבירה להם את התהליך. כמו כן, היא מפקחת על כל תהליכי הוצאתם לאור של הספרים מול בעלי המקצוע השונים. לוי: "זה לא קל אך זוהי עבודה מרתקת שמאפשרת מגע קרוב עם כותבי ספרים וכרוכה ביצירה של מוצר יש מאין, ובתחושת הסיפוק גדולה מאוד. לראות את הספר בסופו של

"כל מי שיש בו דחף לבטא את עצמו בכתב או יש לו רעיון שהוא מאמין שכדאי לכתוב ולהפיץ אותו. אבל - זהו אבל חשוב - לא לכל אחד יש כישרון ולא לכל אחד יש מוצר או נושא ראוי להוצאה לאור או מתאים לשיוק"

חיים, הוא אתר הנצחה, הוא בית, הוא דייר ושותף בבינתך, הוא מורד ולוחם, הוא מתעד, הוא מרגיע או ממריץ ועוד. ועל כן בהחלט ראוי להם לספרים שיחול לכבודם שבוע הספר מדי שנה".

האם כל אחד יכול לכתוב ספר?

"כן, כל מי שיש בו דחף לבטא את עצמו בכתב או יש לו רעיון שהוא מאמין שכדאי להפיץ אותו. אבל - וזה אבל חשוב - לא לכל אחד יש כישרון ולא לכל אחד יש מוצר או נושא ראוי להוצאה לאור או מתאים לשיווק. כמו שכל אחד יכול לנגן אך לא כל אחד כוכב, וכמו שכל אחד יכול לצייר אך לא כל אחד אמן. הכשרה במקרה של כתיבה זה סדנאות לכתיבה יוצרת. אני דווקא ממליצה על כך. אם מתמזל המזל להגיע אל סדנה המנוהלת על ידי מדריך מוכשר ומנוסה בכתיבה ובפרסום ספרים, הדבר בהחלט יכול לשפר כישורי כתיבה. כדאי שיתלווה לכך גם כישרון אישי ודמיון מפותח". לסיום מנדבת לוי מספר עצות לסופר המתחיל: "אל תתפשרו, ודאו שיש בידכם כתב יד ראוי ובעל סיכויי שיווק טובים, אל תשקרו לעצמכם בעניין זה, כי בסופו של דבר המציאות תטפח בפניכם. היו מודעים לכך שרובן המכריע של ההוצאות לאור הגדולות שנוהגות לממן מספן את הספרים יידחו את ספרכם, ועל כן ברוב המקרים תצטרכו לממן מספכם את עלות הוצאת הספר דרך הוצאה קטנה או בינונית. עם זאת, אם אתם מרגישים שיש בידכם כתב יד ראוי, כדאי לנסות ולשלוח גם להוצאות לאור הגדולות. בבואכם לבחור הוצאה לאור להוציא בה את ספרכם במימונכם הכספי היו זהירים וקפדניים ואל תהססו לפנות לכמה שיותר הוצאות לאור ולהשוות מחירים ותנאי חוזה. זכרו כי הצעת המחיר שתקבלו נשענת על תנאי החוזה שיוצע לכם, ואינה עומדת בפני עצמה. אל תיחפזו, גם אם חלומכם הוא להוציא לאור ספר, אם תיווכחו שהתנאים אינם נוחים לכם או אם תרגישו אי נוחות בתהליך אל תתלהבו ותמהרו לחתום על חוזה. מוטב לחכות לשעה מתאימה יותר. ספרים אפשר להוציא לאור בכל גיל, והעיקר בדרך הנכונה ובאיכות הראויה".

להגיע ולזהות את הספרים הטובים גם אם הם הפחות בולטים בחנויות ואינם במחיר מבצע".

אילו ספרים ריגשו אותך במיוחד?

"היו כמה ספרים מרגשים במיוחד. אחד מהם, הוא הספר 'מטעמי תוניסיה' שאילן אהב' שנכתב לזכרו של העיתונאי אילן רועה על ידי אמו. רועה נהרג ב-1999 בדרום לבנון בהיותו במשימה עיתונאית. בספר זה ליקטה אמו

הספר לחנויות הספרים ולכל גורם אפשרי, ליחצן אותו ולהביאו למודעות הציבור, להציגו בספריות, ולהוות כתובת זמינה להשגתו בכל עת. ועם זאת, מרגע שכבר נולד, יש לו חיים משלו. הוא מעתה תלוי גם ברצונו הטוב של הקורא/הקונה לתת לו הזדמנות, לקנותו ולהביאו אל ביתו".

איך אומרים לסופר שיצירתו אינה ראויה לדפוס?

"יש אחריות רבה במקצוע המו"לות, על פי גישתי, הן כלפי הכותבים, הן כלפי הקוראים והן כלפי המשווקים. עלי לספק לקוראים ספרים טובים שיצדיקו את היותם משווקים להם. אני מוצאת עצמי אחראית כלפי כותבי הספרים עצמם להעביר להם מידע אמין לגבי כתב היד שמסרו לי, אם הוא ראוי או לא וכיצד ניתן לשפרו. יש מקרים שבהם עדיף לו לכותב שיוותר לעת עתה על הוצאת ספר מאשר יוציא לאור ספר שאינו ראוי ויחווה עוגמת נפש בהמשך. אני מוצאת עצמי אחראית כלפי המשווקים וחנויות הספרים לספק להם ספרים שיהיו בעלי סיכויי מכירה טובים".

מהו החלק הנעים בעבודתך כמו"לית?

"אני נהנית משני דברים עיקריים: האחד, המפגשים וההיכרות עם כותבי הספרים. הרי הם מפקידים בידי את יצירתם ומבטאים בעצם את אמונם בי שאגשים את חלומם ואפיק עבורם את ספרם. באופן טבעי, נוצר קשר קרוב ביני לבין הסופרים כי אנו עוברים יחד שלב אחרי שלב דרך ארוכה של הפקת הספר ממצב גולמי של כתב יד לספר מוגמר כולל התלבטויות, חששות, משאלות, תקוות, ובסופו של דבר ההתרגשות הגדולה בעת לידת הספר. הדבר השני הוא תהליך היצירה של הספר עד הרגע שבו אני מחזיקה אותו מוכן, מדיף ריח דפוס טרי ומציבה אותו בגאווה על מדף הספרים".

ממה את נהנית פחות?

"קשה לי כשאני רואה ספרים טובים ואיכותיים שאינם זוכים לתפוצה ולחשיפה הראויה להם, בעוד ספרים אחרים, פחות טובים, זוכים לה. לנו, כמו"לים, אין שליטה על הנעשה בחנויות הספרים. בעלי החנויות או מנהלי הרשתות יכולים להחליט, וזו זכותם כמוכן, שספר מסוים יוצג באופן בולט מספרים אחרים. לנו לא נותר אלא לפרסם את הספר ולקוות שהציבור יידע

ברגש רב ובכאב את כל המתכונים שאהב במיוחד. הספר נעשה באהבה רבה על ידי צוות ההוצאה לאור וברגישות גדולה. דרך אגב, הקשר שלי עם אמו נשמר עד היום. ספר מרגש אחר הוא ספרו של מדען ידוע שהוציא ספר על חייו ובו זיכרונותיו מהשואה ומחלותיו הרבות לאחר מכן. איש נפלא, שלצער, נפטר זמן קצר לאחר הוצאת הספר. כשהתבשרתי על מותו, לקחתי בעצב את ספרו ונפרדתי ממנו. עם העצב שמחתי שהיתה לי הזדמנות להכירו ועל כך שהספיק להגשים את רצונו".

איך משלבים בין בית לבין קריירה?

"בדרך הטובה ביותר שאני יכולה, אם כי בוודאי שזה לא תמיד קל ולא תמיד מושלם. פיתחתי לעצמי שיטות התנהלות יעילות וממוקדות. אימצתי מתכוני בישול מהירים כדי להספיק גם וגם, כשאני משאירה זמן איכות עם ילדי הכולל מדי פעם אף יציאה לדייט פרטי עם כל אחד מהם לחוד. אני מנסה לשלב הנאה רבה משני התחומים. זה הכל עניין של גישה. אפשר להכיל הרבה ובלי סוף, אם יודעים לסדר נכון את הדברים. אני לא מוותרת על התפנקות עם הילדים ואווירה ביתית חמה, על מפגשים עם חברי, על ספורט, בילויים וכו'. כל דבר מקבל את המינון המתאים לו. בוודאי שיש דברים שאני עדיין לא מספיקה לעשות, כמו להיבדק סוף סוף אצל רופא העיניים ולקנות לעצמי לראשונה בחיי משקפי קריאה".

מה המשמעות של שבוע הספר בעיניך?

"שבוע הספר בעיני הוא חג חשוב לספרים, לסופרים ולקוראי ספרים. ספרים עבורי הם ישויות שראוי להם לקבל כבוד ותשומת לב. ספר הוא חבר ואוזן קשבת לכותב עצמו, ספר הוא מורה ובית ספר, הוא מראה והשתקפות, הוא מדריך ומלווה, הוא פסיכולוג ויועץ, הוא אוהב או אהוב, הוא סוד לאחד ופרסום לאחר, הוא מקום בילוי, הוא תעודת זהות וקורות

